USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci projednal ve veřejném zasedání konaném dne 27. listopadu 2024 **odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně** proti rozsudku Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 23. 10. 2023, č. j. 5 T 35/2022-7129, a rozhodl

takto:

Podle § 256 trestního řádu **se** odvolání státního zástupce **zamítá**.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Vsetíně (dále jen „okresní soud“) ze dne 23. 10. 2023, č. j. 5 T 35/2022-7129, byl obžalovaný Ing. Oldřich H. (dále jen „obžalovaný“) zproštěn podle § 226 písm. b) tr. řádu obžaloby Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně ze dne 28. 3. 2022, sp. zn. ZT 115/2021, pro skutek, kterého se měl dopustit tím, že **obviněný Ing. Oldřich H., do roku 2016 ve funkci generálního ředitele a od této doby jako místopředseda představenstva ENERGOAQUA, akciové společnosti, IČ: 155 03 461, se sídlem 1. máje č. p. 823, Rožnov pod Radhoštěm (dále Energoaqua a. s.), dne 29. 5. 2014 v Rožnově pod Radhoštěm, okres Vsetín, uzavřel v rozporu s ustanoveními § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 52 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech a § 12 odst. 3 tehdy platného zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech se společností LISS, a.s. IČ: 161 90 874, se sídlem Dopravní č. p. 2603, Rožnov pod Radhoštěm, dodatek č. 1 Smlouvy o dodávce vod a odvádění odpadních a srážkových vod ze dne 22. 12. 2004 číslo V-001/2005, účinný od 1. 6. 2014, v němž se společnost Energoaqua a. s. zavázala k odvádění a likvidaci odpadních chemických vod, obsahujících nebezpečné a zvlášť nebezpečné látky, mimo jiné kyanidy a těžké kovy, když takto jednal účelově, neboť byl srozuměn s tím, že tyto odpadní vody měly být ve skutečnosti posouzeny jako nebezpečný odpad podle § 6 odst. 1 písm. b) tehdy platného zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, k jehož využívání, odstraňování, sběru či výkupu však jím řízená společnost nedisponovala příslušným souhlasem s provozováním zařízení podle § 14 odst. 1 tehdy platného zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, neboť rozhodnutím Ministerstva životního prostředí ze dne 26. 5. 2000 pod č. j. 880/647/008/A-20/2000, vydaným na základě žádosti společnosti Energoaqua a. s., zastoupené obviněným Ing. Oldřichem H., jí byla odejmuta autorizace udělená dne 12. 11. 1998, na základě níž společnost mohla provádět sběr a výkup odpadu v podobě solí a roztoků s obsahem kyanidů, katalogové číslo 060301, kyanidových (alkalických) odpadů s obsahem těžkých kovů kromě chromu, katalogové číslo 110101, kyanidových (alkalických) odpadů bez obsahu těžkých kovů, katalogové číslo 110102, a odpadů s obsahem kyanidů, katalogové číslo 110301, a jejich následné zpracování na vodohospodářském díle – čistírně odpadních vod, a současně věděl, že jím řízená společnost nemá zpracován** adekvátní **technologický postup likvidace kyanidů a není je schopna dostatečně zpracovávat v souladu se zákonem o odpadech, což vedlo k tomu, že po podpisu výše označeného**

dodatku smlouvy byly tyto odpady namísto jejich řádného zpracování podle předepsaných technologických postupů dále vypouštěny nedostatečně vyčištěné a toliko rozředěné s dalšími odpadními vodami do řeky Bečvy, čímž společnosti Energoaqua a. s. přinejmenším v období od roku 2014 do 2020 umožnil získat prospěch nejméně ve výši 7 574 494 Kč, a dále úmyslně učinil právní a následné faktické stavební kroky k tomu, aby bez vědomí či souhlasu odboru stavebního řádu a životního prostředí Krajského úřadu Zlínského kraje došlo v rozporu s původním kolaudačním rozhodnutím a provozním a kanalizačním řádem z důvodu komerčního využití v období nejméně od poloviny roku 2018 do listopadu roku 2020 bez kolaudace a splnění podmínek stavebního povolení k odpojení havarijních nádrží vyčištěných odpadních vod (tzv. lagun či akumulačních nádrží) z technologie čištění odpadních vod bez zajištění adekvátní náhrady jejich funkce v technologickém procesu čistírny odpadních vod, ačkoliv si byl vědom toho, že jejich původním úkolem jako nedílné součásti čistírny odpadních vod bylo vyrovnávání kvality vypouštěných odpadních vod a zabránění vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných nebo toxických látek překračujících povolené limity k vypouštění do povrchových vod, a schválil i jiné neodborné zásahy do technologie čištění odpadních vod, spočívající ve vyřazení zajišťovací čistírny odpadních vod v objektu Z16, a úpravách potrubních cest se záměrem urychlit cestu odpadních vod, takže na základě výše popsaných rozhodnutí obviněného Ing. Oldřicha H. byla čistírna odpadních vod provozována jako zařízení, ve kterém je prováděna nebezpečná činnost nebo v němž se skladují nebezpečné látky či směsi, a to bez souhlasu k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů podle § 14 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, v tehdy platném znění či ve znění pozdějších předpisů, což ve spojení s jednáním dalších zaměstnanců společnosti Energoaqua a. s., provádějících též neodborné zásahy do technologie zařízení čistírny odpadních vod, nedodržujících technologické procesy čištění odpadních vod a provádějících nedostatečné laboratorní rozbory odpadních vod, vedlo k provozování čistírny odpadních vod zejména v rozporu s ustanoveními § 9, § 17 odst. 1, 2, § 19 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 5 odst. 1, 3 § 50 odst. 1, 2 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, § 5 odst. 1, § 8 odst. 2 (ve spojení s § 38 odst. 5), § 15 odst. 1, § 38 odst. 1, 5, § 39 odst. 1, 4 písm. a, b, d, § 59 odst. 1 písm. a, b) zák. č. 254/2001 Sb. o vodách, § 8 odst. 1, § 12 odst. 1, § 14 odst. 5, § 18 odst. 2 zák. č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, a § 119 odst. 1 písm. e), § 126 odst. 1 zákona o územním plánování a stavebním řádu, **vodoprávním povolením č. 155 k vypouštění zvlášť nebezpečných látek a nebezpečných látek do vodního toku Spojená Bečva, vydaným oddělením vodního hospodářství Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Zlínského kraje dne 18. 8. 2008 pod č. j. KUZL 47923/2008, které bylo aktualizováno rozhodnutími téhož orgánu pod č. 130 a č. 115, provozním řádem pro Chemickou čistírnu odpadních vod Energoaqua a. s. č. PŘ-64-01/00, a k nedodržování sledovaných ukazatelů povolených limitů před vypouštěním odpadních vod do řeky Bečvy, kdy jen v období let 2018 až 2020 došlo k překročení nepřekročitelných maximálních koncentrací u prvků** N-NH4+, N-NH2-, CN celk., CN-, Ni, ZN, P celk., F-, Cu, AOX a pH v celkem 62 případech, a dále k překročení přípustné koncentrace u prvků N-NH4+, N-NH2- a N-NO2- v celkem 21 případech, **což bylo spojeno také s dlouhodobým únikem kontaminovaných kalů do řeky Bečvy, když o nedodržování sledovaných ukazatelů odpovědní zaměstnanci chemické čistírny odpadních vod z následně doručených laboratorních rozborů akreditované laboratoře věděli, přičemž provozování čistírny odpadních vod výše popsaným nesprávným způsobem vedlo v přesně nezjištěné době, nejméně však v období od 18. 9. 2020 do 22. 9. 2020, k vypuštění nedostatečně vyčištěných odpadních vod, obsahujících nadlimitní množství kyanidů celkových CN celk., kyanidů volných CN- a šestimocného chromu Cr6+, kanalizačním odvodním kanálem ústícím v katastru obce**

Valašské Meziříčí, okres Vsetín, do řeky Bečvy, jako významného toku podle vyhlášky č. 178/2012 Sb., přílohy č. 1, ve správě Povodí Moravy, s. p., čímž došlo k významnému zhoršení kvality povrchové vody v ní jako důležité složky životního prostředí, kdy znečištění kyanidy vedlo od říčního kilometru 60 v katastru obce Valašské Meziříčí, Krásno nad Bečvou, minimálně k říčnímu kilometru 23 v katastru obce Osek nad Bečvou, okres Přerov, tj. v úseku 37 km řeky, počínaje dnem 20. 9. 2020, k masivnímu úhynu ryb různých druhů, velikostí a stáří o celkové váze nejméně 39 240 kg, v hodnotě nejméně 20 832 291 Kč včetně 4 kg ouklejky pruhované (Alburnoides bipunctatus), zařazené podle § 48 odst. 2, 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, a přílohy č. III vyhlášky ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 ve znění pozdějších předpisů, mezi zvláště chráněný druh živočicha ve formě silně ohroženého druhu ryby, a radikálnímu negativnímu ovlivnění společenství organismů žijících na dně řeky – makrozoobentosu, s předpokládanou úspěšnou revitalizací a následnou rekolonizací rybami v poškozeném úseku řeky v následujících letech, kdy k odstranění následků havárie bylo zapotřebí vynaložit celkové náklady, spočívající jak v přímých nákladech na odstranění následků předmětné havárie, tak v nákladech na zarybnění řeky, v minimální výši 2 273 733 Kč, a to Českým rybářským svazem, z. s., územním svazem pro Severní Moravu a Slezsko, IČ: 00434167 přímé náklady v celkové výši 572 067 Kč **a náklady na zarybnění ve výši nejméně 1 104 105 Kč, tj. celkem ve výši 1 167172 Kč,** Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Lipník nad Bečvou náklady ve výši 71 778 Kč, Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Přerov náklady ve výši 24 346 Kč, Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Choryně náklady ve výši 16 000 Kč, Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Hranice náklady ve výši 78 945 Kč, Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Tovačov náklady ve výši 75 000 Kč, Místní organizací Českého rybářského svazu z. s. Hustopeče nad Bečvou náklady ve výši 90 600 Kč, a Ministerstvem zemědělství částka 749 892 Kč, poskytnutá z dotačního programu pro postižené rybářské revíry k obnově rybích populací pro rok 2021, v čemž byl spatřován jednak přečin poškození a ohrožení životního prostředí podle § 293 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. b), e) trestního zákoníku **a jednak** přečin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 odst. 2 trestního zákoníku, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Podle § 229 odst. 3 tr. řádu byli poškození Český rybářský svaz, z. s., územní svaz pro Severní Moravu a Slezsko, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Lipník nad Bečvou, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Přerov, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Choryně, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Hranice, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Tovačov, Český rybářský svaz, z. s., místní organizace Hustopeče nad Bečvou, Povodí Moravy, s. p., Česká republika – Ministerstvo zemědělství, odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti tomuto rozsudku podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně (dále jen „státní zástupce“) odvolání v neprospěch obžalovaného, které zaměřil do výroku o vině a které písemně odůvodnil tím, že jednou z nejobtížnějších otázek přípravného řízení bylo stanovení trestněprávní odpovědnosti konkrétních osob v takto časově a skutkově obsáhlém jednání, v němž se nadto prolínaly prvky jednání úmyslného i nedbalostního. Na chodu čistírny se průběžně podílí větší počet osob, zaměstnanců této společnosti. Z výsledků dokazování je přitom patrno, jaká jednání či opomenutí v obecné poloze závadový protiprávní stav vyvolala, a vždy musela být kryta některou formou zavinění. Každé takové pochybení bylo tedy teoreticky tvořeno řetězcem jednání více osob. Otázka individuální trestní odpovědnosti je objektivně takřka neřešitelná, ale prakticky si nelze představit situaci, kdy by popsaná protiprávní jednání nebyla kryta alespoň nedbalostním jednáním některého ze zaměstnanců stíhané společnosti. Jde o trvající trestný čin (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019 pod sp. zn. 3 Tdo 319/2019, z nějž je citováno). Proto je

v obžalobě popis větší části skutku v obecné rovině, u poruchové části žalovaného skutku bylo přihlédnuto k tomu, že nelze zcela přesně stanovit konkrétní osoby, které ji zapříčinily. Proto je stíhána právnická osoba a obžalovaný Ing. H., u něhož bylo možno učinit dostatečně odůvodněný závěr, že k ohrožení, potažmo poškození životního prostředí by nedošlo, jestliže by obžalovaná právnická osoba kyanidové odpady vůbec nezačala zpracovávat a on by také neschválil některé další neodborné zásahy do činnosti ČOV. Dále rekapituluje skutkový děj ve vztahu k prohlášení kyanidových odpadů za odpadní vody. Odpovědné orgány státní správy, a to i v důsledku vlastní nečinnosti, do havárie v září 2020 ani netušily, jaká je skutečná situace, což se snažily zhojit vydáním následného stanoviska, že se jednalo o odpadní vody, což vyvolalo právní kroky nadřízených orgánů, které s tímto názorem nesouhlasily. Podpisy obž. Ing. H. jsou na všech rozhodujících dokumentech, musel být srozuměn s tím, že takové jednání je protiprávní, neboť je jím zákon zcela účelově obcházen. Dále odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 3. 2015 pod sp. zn. 10 A 16/2014, z nějž cituje. Obžaloba nesouhlasí s tím, že státní orgány v obžalovaném Ing. H. vyvolaly dobrou víru v samotný akt státu. Státní orgány v tomto případě neosvědčily, že kyanidové kapalné odpady jsou odpadními vodami. Kdyby ENERGOAQUA a.s. protiprávně nezpracovávala kyanidové odpady, k havárii na Bečvě by nedošlo. Dále uvedl, že tzv. laguny byly zřízeny právě po kyanidové havárii v Tesle Rožnov, s.p., ze znaleckého posudku znalce Ing. Jiřího Klicpery plyne, že pokud by laguny byly v provozu, mohlo se tím zabránit havárii na řece Bečvě. Znalec Ing. Klicpera uvedl, že k žádosti o odpojení lagun měla být připojena tzv. změnová EIA, a to bez ohledu na to, jestli správní orgán předložení takového dokumentu vyžadoval nebo nikoliv. Žádná taková zpráva však vypracována nebyla. Obžalovaný Ing. H. jednal s vědomím, že odpojení lagun ve svém důsledku může zapříčinit poškození nebo ohrožení životního prostředí a se vznikem takového následku byl srozuměn. Vyřazení lagun nepochybně bylo v přímé příčinné souvislosti se samotnou havárií i dlouhodobým nadlimitním vypouštěním škodlivin do recipientu Bečvy, čímž docházelo k trvalému ohrožování životního prostředí. Odpojení lagun bylo provedeno na podkladě rozhodnutí orgánu státní správy, ale toto bylo vydáno nezákonně. Uvedený státní orgán k tomu nebyl věcně příslušný a nedbal hrozícího rizika. Nebylo potvrzeno ani vyvráceno, zda rozhodující orgán např. nebyl obžalovanými uveden v omyl předstíráním nepravdivých skutečností. Zmíněné rozhodnutí Městského úřadu v Rožnově pod Radhoštěm bylo Krajským úřadem Zlínského kraje prohlášeno za nicotné a na příslušnou úřednici byla státním zástupcem Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně dne 11. 10. 2023 podána obžaloba pro přečin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku. Obžaloba vycházela z dělené odpovědnosti za vzniklý protiprávní stav a následky s ním spojené, tedy že trestně odpovědnými je možno činit více subjektů – jak žadatele Ing. H., tak státní orgán, který žádosti vyhověl. Soud užil výklad pojmu dobré víry pachatele nepřípadným způsobem. Dále odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 7 A 136/2002-67, /536/2005 Sb. NSS/). Bylo povinností jmenovaného zajistit provoz čistírny odpadních vod tak, aby byl i po odpojení lagun v souladu s předepsanou právní úpravou, na výstupu měly být dodržovány předepsané limity nebezpečných látek vypouštěných do recipientu. Poukazuje na nález Ústavního soudu III. ÚS 377/20-2. Dále došlo k vyřazení zajišťovací čistírny odpadních vod z provozu a úpravám potrubních cest. Soud má za to, že popsanými zásahy nemohlo docházet k ohrožování životního prostředí. Podle státního zástupce se ale jednalo o neodborné zásahy, směřující výlučně k urychlení cest odpadních vod, zda měly přímý vliv na vznik havárie, je věc jiná, ale nepřispívaly k bezpečnému chodu čistírny. Obžaloba nikdy netvrdila, že celý složitý žalovaný skutek zavinilo jen jednání Ing. H., byl však jedinou fyzickou osobou, u které se konkrétní protiprávní jednání podařilo hodnověrně prokázat. V provozu ČOV byl tak nastolen stav, který ohrožoval životní prostředí dlouhodobě, přičemž v den havárie došlo i k jeho poškození. Soud se v odůvodnění rozsudku prakticky nezabýval právní otázkou, zda v případě, že jednání obžalovaného nenaplnilo znaky žalovaných úmyslných trestných činů podle § 293 a § 299 tr. zákoníku, zda nebyly naplněny znaky skutkových podstat trestných činů podle § 294 a § 300 tr. zákoníku. Obžaloba má za to, že obžalovaný Ing. Oldřich H. naplnil zákonné znaky žalovaných

trestných činů. Proto navrhuje, aby Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci jakožto soud odvolací napadený rozsudek zrušil za užití § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. řádu a s přihlédnutím k § 259 odst. 5 písm. a) tr. řádu vrátil soudu I. stupně podle § 259 odst. 1 tr. řádu k novému projednání a rozhodnutí.

3. Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočky v Olomouci (dále jen „státní zástupce“) v rámci veřejného zasedání přednesl podané odvolání ve shodě s jeho písemným vyhotovením, a navrhl zrušit rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), d) trestního řádu a vrátit věc soudu I. stupně k učinění nového rozhodnutí.

4. Obžalovaný prostřednictvím svého obhájce uvedl, že nezpochybňuje, že za obžalovanou právnickou osobu uzavřel dodatek číslo 1) smlouvy o dodávce vod a odvádění odpadních a srážkových vod, ale tím se nemohl dopustit žádného protiprávního jednání, tvrzení obžaloby, že obžalovaná právnická osoba zpracovávala odpad, není pravdivé, protože se nejednalo o odpad. Pokud společnost Energoaqua koncentrované kyanidové vody od společnosti Liss přijímala a zpracovávala jako odpadní vody a nikoliv jako odpady, jednala plně v souladu s celou řadou aktů veřejné správy, které vypočetl, jednalo se o minimálně 6 rozhodnutí orgánu veřejné správy, které jednotně uváděly, že se jedná o odpadní vodu. Jiné názory na zařazení kyanidových vod se objevovaly až v průběhu vedení trestního řízení, účelově pro potřeby policejního orgánu. I Krajský úřad Zlínského kraje svým přípisem ze dne 14. 12. 2020 sdělil, že veškeré vody dopravované chemickou kanalizací jsou svým charakterem odpadní vody, jde o sedmý akt věcně a místně příslušného orgánu veřejné správy. Dokonce i znalec obžaloby Barchánek uvedl, že to, jak se po úřední stránce zacházelo s příslušnými kapalinami, by považoval za evidenční chybu. Poukazuje také na názor Ministerstva životního prostředí vyjádřený v dopisu Petra H., který v odpovědi na dotaz místopředsedkyně Senátu Parlamentu České republiky uvedl, že v okamžiku, kdy neutralizační lázně přestanou plnit svoji úlohu a provozovatel se jich zbavuje, naplní definici odpadní vody i odpadu, přičemž odpadní vody jsou vyjmuty z působnosti zákona o odpadech a ten se tudíž neuplatní. Obdobný názor vyslovil i Krajský úřad Zlínského kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství v přípisech ze dne 20. září 2021, 12. ledna 2022 a 27. ledna 2022. Obžalovaná právnická osoba tedy zpracovávala a čistila odpadní vody, nikoliv odpad. I kdyby se jednalo o odpady, nemůže být jednání obžalovaného Ing. H. trestné. Poukazuje na zásadu presumpce správnosti správních aktů a princip ochrany dobré víry, odkazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 544/06, z nějž cituje, dále rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 188/2012, z nějž cituje. Tyto názory se uplatní nejen v otázce uzavření dodatku ke smlouvě se společností Liss, ale též ve vztahu k problematice tzv. lagun. Státní zástupce v rámci odvolání s názory Ústavního a Nejvyššího správního soudu pouze polemizuje, aniž by přinesl jakýkoliv nový důkaz. Dále cituje z usnesení soudu prvního stupně o vrácení věci státnímu zástupci k došetření a uzavírá, že tyto názory byly v zásadě stejné již v rámci prvního rozhodnutí. Má za to, že Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci by měl odvolání státního zástupce postupem dle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítnout.

5. Sám obžalovaný vyjádření svého obhájce v rámci veřejného zasedání ještě doplnil tak, že mu bylo kladeno za vinu, že uzavřel dodatek číslo 1) ke smlouvě ohledně odebírání kyanidových odpadů, schválil odpojení akumulačních nádrží, tzv. lagun, a odpojení zajišťovací čistírny a úpravu potrubní trasy. K tomu uvedl, že koncentrace nebezpečných látek ve vodě není kritériem v otázce, jestli se jedná o odpadní vody či tekuté odpady, samotné galvanické lázně nikdy společnost Liss ke zpracování nepředávala. Jeho postup byl lege artis a jednal s péčí řádného hospodáře na základě celé řady stanovisek orgánů státní správy. Dříve než podepsal dodatek ke smlouvě se společností Liss, učinil z opatrnosti celou řadu zjištění směřujících k tomu, že bude jednat v souladu se zákonem. Dále podrobně rozebírá jednotlivá vyjádření Okresního úřadu Vsetín, stanovisko Ministerstva životního prostředí a Krajského úřadu Zlínského kraje. Ze všech těchto rozhodnutí vyplývá, že zcela správně společnost Energoaqua nakládala s odpadními vodami v souladu s § 38

zákona o vodách. Není pravdou tvrzení státního zástupce, že byl srozuměn s tím, že jeho jednání je protiprávní, neboť účelově obcházel zákon, on jednal v rámci principu dobré víry v rozhodnutí správních orgánů. I kdyby se hypoteticky prokázalo, že citované akty byly vadné, potom není možné po něm oprávněně jako po laikovi požadovat, aby měl pochybnosti a ověřoval si to. Pokud jde o tzv. laguny, už ve skutkové větě jsou nesprávně označovány jako havarijní nádrže, což není pravda, šlo o vyrovnávací neboli akumulační nádrže, takové označení je zavádějící a takové označení nebylo ani v kolaudačním rozhodnutí z roku 1988, laguny nikdy nebyly vystavěny jako havarijní, ale vždy sloužily pouze jako vyrovnávací. V rozporu s tvrzením státního zástupce k faktickému použití pro akumulaci surové vody bez kolaudace nikdy nedošlo. V roce 2017 bylo vydáno rozhodnutí o umístění stavby se stanovením dalších podmínek, MÚ Rožnov pod Radhoštěm stavbu povolil a rozhodl o změně užívání k účelu užívání akumulačních nádrží z akumulace vyčištěných odpadních vod na akumulaci povrchových vod pro období sucha. Opět jako právní laik neměl žádné pochybnosti, že správním rozhodnutím nastolený stav je správný. Není pravdou tvrzení obžaloby, že rozhodnutí o změně užívání stavby a možnost jejich obtokování bylo nelegální a v rozporu s kolaudačním rozhodnutím. Není také pravda, že byl opakovaně na nebezpečí odpojení lagun někým upozorňován, jeden svědek sdělil, že se o tom zmínil druhému a tento měl údajně diskutovat se zesnulým vedoucím provozu čistírny odpadních vod, který mu údajně nic neřekl. Druhý svědek nikdy na čistírně nepracoval, pouze chodil někdy se zesnulým na pivo a o provozu čistírny odpadních vod nic nevěděl, žádný relevantní důkaz neexistuje. Není tak pravdou, že věděl, že odpojení ve svém důsledku může zapříčinit poškození nebo ohrožení životního prostředí a se vznikem takového následku byl srozuměn, toto tvrzení je hrubě za hranicí možného uvažování manažera řídícího takovou společnost a jde jenom o spekulaci státního zástupce. Není také pravdou, že laguny byly odpojeny bez zajištění adekvátní náhrady, odpojeny nebyly, byly v režimu změny užívání, byly pouze obtokovány, což přímo doporučila příloha kolaudačního rozhodnutí, měly fungovat pro zabezpečení limitů NO3. Základním úkolem lagun bylo objemové vyrovnání odtoku odpadní vody z čistírny do odváděcí části a sekundární efekt byl pro vyrovnávání okamžité kvality vyčištěných odpadních vod, což vyplývá z kolaudačního rozhodnutí, tudíž nemůže být kauzální příčinou tvrzeného následku v podobě havárie v řece Bečvě. Pokud měl podle obžaloby schválit odpojení zajišťovací čistírny a úpravu potrubní trasy, uvádí, že on sám o alternativním řešení v rámci technologie nerozhodoval, to řeší jen odborně způsobilé osoby jako vedoucí provozu a technolog.

6. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci (dále jen „krajský soud“) jako soud odvolací (§ 252 trestního řádu) úvodem shledal, že odvolání bylo podáno oprávněnou osobou (§ 246 odst. 1 písm. a/ trestního řádu), v zákonné osmidenní lhůtě od doručení opisu rozsudku a na místě, kde lze takové podání učinit (§ 248 odst. 1 trestního řádu), přičemž splňuje zákonem předepsané náležitosti (§ 249 trestního řádu). Současně krajský soud neshledal ani jiný důvod k zamítnutí nebo odmítnutí odvolání podle § 253 odst. 1, resp. podle § 253 odst. 3 trestního řádu z formálních důvodů bez věcného přezkoumání napadeného rozsudku a předcházejícího řízení.

7. Odvolací soud tedy z podnětu podaného opravného prostředku přezkoumal z hledisek uvedených v § 254 odst. 1, odst. 2 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost toho výroku rozsudku, proti němuž bylo podáno odvolání, tj. zprošťujícímu výroku a potažmo výroku o náhradě škody, a to z hlediska vytýkaných vad, jakož i správnost postupu řízení vydání napadeného rozsudku předcházejícího, a po projednání věci ve veřejném zasedání dospěl k závěru, že odvolání státního zástupce není důvodné.

8. V řízení, které rozsudku předcházelo, neshledal odvolací soud žádné takové vady, které by měly za následek nedostatečné objasnění věci či porušení práva obhajoby, tudíž nebyl dán ani jiný kasační důvod pro zrušení napadeného rozsudku ve smyslu ust. § 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu, když v tomto ohledu ani nebyly vzneseny žádné námitky.

9. Odvolací soud poté přezkoumal odvoláním napadený zprošťující výrok v napadeném rozsudku a vadným je neshledal, když nalézací soud výstižně rozebral jednotlivé skutečnosti, přičemž jeho hodnotícím úvahám není co vytknout, což v konečném důsledku znamená, že i krajský soud zastává stanovisko, že okresní soud správně zprostil obžalovaného obžaloby Okresního státního zastupitelství ve Vsetíně, přičemž jako přiléhavý shledává i zprošťující důvod ve smyslu § 226 písm. b) trestního řádu, přiléhavý je i adhezní výrok.

10. Pokud jde o věcnou správnost napadeného rozsudku okresního soudu, pak i v tomto ohledu shledal krajský soud uvedené odvolací námitky odvolatele nedůvodnými. Dokazování bylo nalézacím soudem nepochybně provedeno v rozsahu potřebném pro zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti ve smyslu ust. § 2 odst. 5 trestního řádu. Dlužno připomenout, že okresní soud věnoval projednávání této věci patřičnou pozornost, když dokazování provedl v rozsahu všech důkazů navržených v obžalobě státního zástupce, provedl i důkazy, které předložil obžalovaný Ing. H. i obžalovaná právnická osoba, soud sám také doplnil dokazování způsobem, jenž byl naznačen v rámci zrušovacího rozhodnutí krajského soudu, přičemž se velmi pečlivě vypořádal s tím, proč neprováděl další důkazní návrhy, které před skončením dokazování vznesla ještě obhajoba, a s tímto postupem se ztotožňuje i odvolací soud.

11. Je zapotřebí zdůraznit, že nalézací soud je ve smyslu § 2 odst. 5 tr. řádu povinen zjišťovat skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí. Je pravdou, že z ustanovení § 2 odst. 12 tr. řádu plyne, že soud smí přihlížet pouze k důkazům, které byly provedeny při tomto jednání, na což navazuje právo obviněného vyjádřené v ustanovení § 33 odst. 1 tr. řádu (obviněný může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě) a ustanovení § 89 odst. 2 tr. řádu (právo důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout). Neprovádí v rámci dokazování veškeré myslitelné důkazy a není také povinen provést všechny důkazy, které navrhnou účastníci řízení, nicméně je povinen ve smyslu § 216 odst. 1 tr. řádu rozhodnout o tom, že se další důkazy provádět nebudou, a také se se svým rozhodnutím v tomto smyslu vypořádat a odůvodnit je, což v této trestní věci bylo nalézacím soudem učiněno. Jak mimo jiné vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 5 Tdo 1104/2018, zásada volného hodnocení důkazů tudíž neznamená, že by soud ve svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry (zjištění) opře a které opomene. Neakceptování důkazního návrhu obviněného lze založit toliko třemi důvody. Prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencí. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno. Kromě shora uvedených viz např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, publikovaný pod č. 26/2004 ve svazku č. 32 na str. 239 Sb. nál. a usn., nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. IV. ÚS 570/03, publikovaný pod č. 91/2004 ve svazku č. 33 na str. 377 Sb. nál. a usn., nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 177/04, publikovaný pod č. 172/2004 ve svazku č. 35 na str. 315 Sb. nál. a usn. I odborná literatura uznává, že dokazování skutečností jiných, které nejsou pro trestní řízení významné, by jednak nevedlo k objasnění předmětu dokazování, naopak by dokonce předmět dokazování zatemňovalo a současně oddalovalo včasné rozhodnutí ve věci samé, čímž by se zase snižovala jeho účinnost, generálně i individuálně preventivní působení, autorita právního řádu a orgánů zaručujících jeho integritu (viz Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 142 a násl. k zásadě rychlosti a str. 148 a násl. k zásadě materiální pravdy). Z výše uvedeného vyplývá, že nalézací soud ve věci postupoval správně, když další dokazování již neprováděl, a to s ohledem na shora popsané zásady trestního řízení, a náležitě se také s odůvodněním svého rozhodnutí se vypořádal, a proto ani odvolací soud neshledává takový postup vadným.

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. Hana Cigošová.

12. Jak vyplývá z velmi podrobného a přesvědčivého odůvodnění napadeného rozsudku, okresní soud všechny provedené důkazy hodnotil po pečlivém uvážení všech okolností případu, a to jednotlivě i v jejich souhrnu ve smyslu § 2 odst. 6 trestního řádu. Samo odůvodnění napadeného rozsudku pak svým charakterem nepochybně plně vyhovuje požadavkům ust. § 125 odst. 1 trestního řádu, neboť v něm okresní soud vyložil, které skutečnosti vzal za prokázané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, pokud si vzájemně odporují. Vyplývá z něj také, jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny. Rovněž podle názoru odvolacího soudu výsledky dokazování svědčí s přihlédnutím k základní hodnotící zásadě in dubio pro reo o nevině obžalovaného. Skutková zjištění učiněná nalézacím soudem odpovídají výsledkům provedeného dokazování, jsou logická a přiléhavá a tentýž závěr platí i o užitém zprošťujícím důvodu. Z těchto důvodů je možno na odůvodnění napadeného rozsudku plně odkázat. Co se týká odvolacích námitek státního zástupce, spočívajících v tom, že nalézací soud učinil nesprávná skutková zjištění, a špatně vyhodnotil provedené důkazy, což následně vedlo ke zproštění obžalovaného, k tomu odvolací soud uvádí, že s tímto názorem se soud nemohl ztotožnit. Jak vyplývá z obsahu trestního spisu, dokazování bylo provedeno komplexně, byli opakovaně vyslýcháni podstatní svědci a provedena řada znaleckých posudků a listinných důkazů, skutkový stav odvolací soud považuje za ustálený, ani odvolatel neuvádí žádné další konkrétní důkazy, je zřejmé, že celá záležitost spočívá ve vyhodnocení provedených důkazů a v právním posouzení.

13. Nad rámec výše uvedeného krajský soud konstatuje, že se jedná v zásadě o opakování námitek, uváděných již v rámci řízení před soudem I. stupně, s nimiž se již přehledným způsobem vypořádal nalézací soud.

14. Úvodem krajský soud předesílá, že šlo o věc velmi komplikovanou, netypickou pro rozhodování u okresního soudu jak co do svého rozsahu, tak matérie. Ve shodě s nalézacím soudem je možné uvést, že skutečně s přihlédnutím k tomu, že na samotném počátku, kdy k havárii došlo, nebyly zajištěny relevantní a konkrétní přímé či nepřímé důkazy, postupoval mimořádně pečlivě při vyhodnocování těch důkazů, které bylo možné ještě následně opatřit. Také je možno ve shodě s odvolatelem shrnout, že koncepce skutkové věty, která zahrnovala období celé řady let, množství různých rozhodnutí a pochybení, je velmi neobvyklá. I odvolatel připouští, že nebylo objasněno a objasněno ani zřejmě už nikdy nebude, k čemu konkrétně předmětného dne ve firmě Energoaqua došlo. V tomto se shoduje se závěry okresního soudu, přičemž zdejší soud dodává, že tato kruciální záležitost také mimo jiné vedla k tomu, že byl obžalovaný Ing. H. nakonec obžaloby zproštěn.

15. Na počátku bylo nutné zjistit zejména to, co bylo příčinou otravy řeky a odkud tato látka unikla. Šlo o věc velmi náročnou, neboť, jak již bylo řečeno, na samotném začátku vyšetřování nebyly zajištěny konkrétní přímé důkazy. Následně byla vypracována celá řada znaleckých posudků, které osvědčily jednak to, že příčinou úhynu ryb byly kyanidy, a jednak také to, že tyto vytekly z odvaděče společnosti Energoaqua.

16. Vzhledem k tomu, že bezprostředně po úhynu ryb nebyly zajištěny jejich vzorky a tyto podrobeny znaleckému zkoumání, bylo stanovení příčiny objasňováno pomocí znaleckých posudků, kdy znalecký posudek Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Fakulty rybářství a ochrany vod, i zdejší soud považuje za velmi přesvědčivý, fundovaný, podrobný, kdy tento se pregnantně vypořádává nejenom s tím, proč považuje kyanidy za příčinu úhynu ryb, ale také neodhlíží od svědectví různých rybářů, případně dalších osob, kteří uváděli, že cítili mimo jiné chlor. Znalci podrobně zdůvodňují, proč chlor či jeho sloučeniny nepovažovali za příčinu otravy řeky, poukazují na to, že se mohlo jednat případně o snahu neutralizovat únik kyanidů a podobně, nicméně jako primární příčinu, proč k otravě ryb došlo, jednoznačně stanovují kyanidy. Okresní soud se tímto znaleckým posudkem podrobně zaobírá a vypořádává se s ním (včetně určitých formálních nedokonalostí, které však na jeho správnost neměly zcela žádný vliv) a zdejší soud považuje na

tomto místě za nadbytečné opakovat argumenty, které už zazněly v rámci řízení před soudem prvního stupně, neboť se rovněž s tímto posudkem a určením důvodu otravy ryb zcela ztotožňuje.

17. Poté, co se podařilo objasnit příčinu úhynu ryb, bylo zapotřebí zjistit místo, odkud kyanidy vytekly. Jedná se o látku, která není zcela běžná. Ve všech zařízeních, které mají odvaděče do řeky Bečvy, v podstatě byl velmi omezený okruh potenciálních pachatelů, u nichž se tato látka vyskytovala v dostatečném množství na to, aby mohla způsobit otravu řeky v tak masívním rozsahu. Ve věci byla zpracována opět řada posudků či odborných vyjádření, z nichž za nejpodstatnější považuje nalézací soud posudek znalce Ing. Jiřího Klicpery, CSc., který se zaobíral jednak tím, proč považuje za zdroj kyanidů firmu Energoaqua, a dále také objasňuje (spolu se znaleckým posudkem Jihočeské univerzity), proč ryby začaly hynout nikoliv přímo u odvaděče, ale až o něco dál.

18. Je pravdou, že tento znalecký posudek v sobě obsahuje určité nedokonalosti, na které poukazuje i nalézací soud, což však ale nijak nesnižuje co do podstaty jeho hodnotu. Znalec Ing. Klicpera se i pomocí vyšetřovacího pokusu s fluorescinem pokusil objasnit, proč a jakým způsobem se kyanidy ve vodě šířily a postupně promíchávaly, podrobně také rozebíral, že v řece byly určité únikové zóny, kam se ryby mohly před jedovatou látkou schovat, a to až do té doby, než se po několika jezech a mísících zónách proud kyanidové vody rozprostřel po celém korytu řeky.

19. Pokud obhajoba předložila jako důkaz dokument zvaný Nezávislé kritické zhodnocení (validace) k závěrům oficiálně předložených znaleckých posudků o příčinách a původci havárie na řece Bečvě, 20/09/2020 (založený ve spise PČR ke dni 21. července 2021), který vypracovali RNDr. Ivan Holoubek, Prof. Ing. Blahoslav Maršálek, CSc., a Prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc., zcela správně tento dokument okresní soud nepovažuje za znalecký posudek, ale toliko za odborné vyjádření. Ani zdejší soud se nedomnívá, že by jeho zpracovatelé disponovali dostatečnými odbornými znalostmi ve vztahu k této problematice, a pokud okresní soud uzavírá, že toto odborné vyjádření nemůže zpochybnit závěry znaleckého posudku znalce Ing. Klicpery, i tento názor zdejší soud zcela přijímá za svůj.

20. Ani další dokument nazvaný Rozptyl cizorodé látky v toku řeky Bečva a jeho dopady na toxické účinky s ohledem na havárii dne 20. 9. 2020, zpracovaný řešitelem Prof. RNDr. Pavlem Danihelkou, CSc., a dalšími nepovažuje s ohledem na specializaci řešitelů nalézací a ani odvolací soud za natolik relevantní, aby byl způsobilý vyvolat pochybnosti o závěrech znaleckého posudku znalce Ing. Klicpery, kdy okresní soud se rovněž podrobně vypořádal s tím, proč pokus se solankou ve vztahu k šíření cizorodé látky v řece nepovažoval za způsobilý vyvrátit závěry znalce Ing. Klicpery, kdy s tímto náhledem se zdejší soud opět ztotožňuje a pro stručnost odkazuje na argumenty, obsažené v napadeném rozsudku.

21. V této trestní věci byla provedena jako důkaz hned celá řada dokumentů, odborných vyjádření a dalších listin, které se problematikou jak povahy jedovaté látky, tak také jejím šíření v řece detailně a podrobně zaobírají z různých pohledů, s určitou nadsázkou jde říct, že je zde hotové portfolio možných verzí skutkového děje, bylo tedy nanejvýš důležité zaobírat se jejich uceleností a přesvědčivostí. I podle názoru odvolacího soudu lze bez důvodných pochybností uzavřít, že to byly pouze a jedině kyanidy, které byly příčinou otravy ryb, a že tyto se v řece šířily postupně (znalecký posudek znalce Ing. Klicpery také vyloučil jednu z variant, uváděných obhajobou, že by mohlo jít o nějakou cisternu, jednorázově vylitou do řeky).

22. Při provádění dokazování bylo také na místě vyhodnotit, jaké množství kyanidů bylo způsobilé zapříčinit tak rozsáhlou otravu řeky, kdy znalec Ing. Klicpera toto množství stanovil nejméně na 22,5 kg. S ohledem na povahu této látky bylo zapotřebí se zaobírat otázkou, který ze subjektů, jenž potenciálně mohl otravu řeky způsobit, měl tolik kyanidů, když společnost Energoaqua na svoji obhajobu uváděla, že takovým množstvím nedisponuje, nicméně bylo prokázáno, že měla

podstatně větší množství kyanidů ve svém areálu a ve vyšší koncentraci, než sami uvedli. V podrobnostech odkazuje zdejší soud na body 911. až 926. napadeného rozsudku.

23. Jak již bylo zaznamenáno výše, určení toho, kdo kyanidy vypustil, muselo být objasňováno pomocí celé řady nepřímých důkazů.

24. Krajský soud za vhodné připomenout ustálenou judikaturu k zásadě volného hodnocení důkazů (srov. § 2 odst. 6 trestního řádu), podle níž orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Tato zásada není a nesmí být projevem libovůle, resp. svévole orgánů činných v trestním řízení. Je nezbytné ji strukturovat do konkrétních komponentů a kritérií. Jedním z nich, patřícím ke klíčovým, je transparentnost rozhodování, čili nutnost důkazní postup vyčerpávajícím způsobem popsat a logicky i věcně přesvědčivým způsobem odůvodnit. Uvedený požadavek vtělil zákonodárce do soustavy nároků kladených na odůvodnění rozsudku (viz § 125 trestního řádu). Nároky na odůvodnění a podrobný rozbor provedených důkazů se potom zvyšují tam, kde si provedené důkazy vzájemně odporují. V opačném případě, pokud výše uvedený postup není zachován a z provedených důkazů obecný soud nevyvodí přesvědčivě zjištěný skutkový stav, nelze považovat proces dokazování za ústavně konformní (srov. nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 455/2005, uveřejněný pod č. 210, ve sv. 39 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). Důkazy provedené před soudem musí jím být (právě pro účely jejich hodnocení) odpovídajícím způsobem reprodukovány, pokud se týká ve vlastním vyhodnocení interpretovány; řečeno jen poněkud jinými slovy, předpokladem náležitého a také ústavně souladného hodnocení důkazu je, že informace z hodnoceného důkazu zůstane bez jakékoli deformace v procesu jeho hodnocení zachována a výlučně jen jako taková se promítne do vlastního vyhodnocení jako konečného úsudku soudu. Jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit spolehlivý a zejména zákonný podklad pro odsuzující výrok soudu, který musí být vždy výrazem lidsky dosažitelné jistoty, plynoucí především ze zákonem stanoveného procesu zjišťování a následného vyhodnocení rozhodných skutečností tak, aby se skutkové závěry soudního rozhodnutí neocitly v (extrémním) rozporu s vlastním obsahem provedených důkazů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97, uveřejněný pod č. 64, ve sv. 11 Sb. nál. a usn. ÚS ČR).

25. Ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu nevylučuje, aby se skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, podával toliko z řetězce nepřímých důkazů, jež nedokazují přímo vinu či nevinu určité osoby, ale dokazují skutečnost, z níž lze na vinu či nevinu takové osoby usuzovat. Trestní řád neobsahuje žádná pravidla, pokud jde o míru a hodnotu důkazů k prokázání určité skutečnosti. Trestněprávní teorie i praxe připouští situace, kdy k odsouzení pachatele povedou toliko nepřímé důkazy. Naopak, mnohdy zejména u poměrně složitých případů nejsou opatřeny jiné než nepřímé důkazy. V těchto situacích je však potřeba vždy důkladně vyhodnotit veškeré okolnosti, za nichž byl čin spáchán, a mít k dispozici nikoli pouze jediný a osamocený nepřímý důkaz. Z existence nepřímých důkazů se dá dovodit závěr o dalších skutečnostech, které dohromady umožní utvořit logický závěr o existenci trestněprávně relevantní skutečnosti, závěr o spáchání skutku a o tom, kdo jej spáchal. Nepřímé důkazy proto nelze bez dalšího považovat za horší, méně věrohodné nebo méně spolehlivé než jsou důkazy přímé (srov. např. Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 394-396). Ústavní soud ve své rozhodovací praxi aprobuje možné odsouzení pachatele trestného činu výhradně na podkladě nepřímých důkazů (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. II. ÚS 357/16).

26. V tomto konkrétním případě fakticky neexistovaly žádné přímé důkazy vzhledem k tomu, že předmětného dne nebyly odebrány relevantní vzorky, které by jednoznačně prokázaly, odkud jedy unikly. I když bezprostředně po havárii některé vzorky vody byly ze strany svědků zajištěny, vzhledem k tomu, že tak bylo učiněno toliko laicky, nebyly upotřebitelné pro odborné zkoumání.

Ve stručnosti lze shrnout následující nejpodstatnější důkazy, vyjma znaleckých posudků: pod odvaděčem byly značné sedimenty s obsahem kyanidů, spolu s kyanidy vždy byl zjištěn také šestimocný chrom, z odvaděče odcházely kaly, při úhynu ryb byl zjištěn identický výskyt kovů, které byl nalezeny i ve výústi společnosti Energoaqua, manipulování s důkazy ze strany firmy – evidence CNC jímek, výsledky měření laboratoře, elektronická provozní kniha – a dále to, že množství kyanidů zpracovávaných ve firmě Energoaqua, násobně převyšovalo to, co bylo zapotřebí k otravě řeky.

27. Pokud okresní soud uzavírá, že má na základě celého souhrnu nepřímých důkazů, vyhodnocených jednotlivě i v jejich souhrnu za to, že kyanidové vody unikly z firmy Energoaqua, pak se podle názoru zdejšího soudu zcela komplexně s touto problematikou vypořádal, odůvodnil své úvahy, zabýval se i všemi skutečnostmi, které svědčily proti tomuto závěru, kdy je na místě podotknout, že tuto verzi nevyvrátily ani žádné další hypotézy, jako například to, že pachatelem byla společnost Deza. K této problematice pouze na okraj zdejší soud konstatuje, že tato možná verze byla podrobně rozebírána a přezkoumávána, neboť v této firmě došlo předmětného dne rovněž k úniku čištěných vod, nicméně vzhledem ke všem skutečnostem, konstatovaným mj. i ve znaleckém posudku znalce Ing. Klicpery, jako například to, že množství kyanidů, které by hypoteticky mohlo uniknout, bylo příliš malé na to, aby způsobilo takovou otravu řeky, tato verze potvrzena nebyla. Dále je nutno uvést, že v této firmě dešťové vody zde odchází jinou cestou, biologická čistírna byla nedotčena. Obdobná situace byla i u komunální čistírny odpadních vod Valašské Meziříčí, její podrobné prozkoumání je rovněž jako pachatele havárie vyloučilo, stejně tak byla vyloučena lokalita nádraží Lhotka nad Bečvou.

28. V trestním řízení v duchu našeho právního řádu nelze pochopitelně postupovat v duchu zásady, kterou spisovatel Arthur Conan Doyle vložil do úst svému Sherlocku Holmesovi: „Když vyloučíme vše nemožné, pak *cokoliv co zbyde, byť nepravděpodobné, je pravda*.“ Principy českého trestního řádu jsou založeny na pregnantním vyhodnocování všech důkazů, svědčících ve prospěch i v neprospěch, kdy základním principem zůstává in dubio pro reo.

29. Faktem v této konkrétní trestní věci však zůstává, že celý okruh výše zmiňovaných zejména nepřímých důkazů, které podrobně vyhodnocuje nalézací soud v rámci odůvodnění napadeného rozsudku, jako jediného možného viníka úniku kyanidů určuje firmu Energoaqua, o tom, že kyanidy unikly z jejího odvaděče, podle názoru krajského soudu nezůstávají důvodné pochybnosti, a proto bylo nutné dále zabývat se odpovědností obžalovaného Ing. H. coby místopředsedy představenstva firmy Eneroaqua, jakož i samotné právnické osoby z hlediska trestního práva.

30. Obžalovanému je kladeno za vinu jednak to, že se od roku 2004 dopustil následujících pochybení: kyanidové odpady nechal prohlásit a zpracovávat jako odpadní vody, k čemuž podepsal dodatek smlouvy, dále že odpojil havarijní nádrže vyčištěných odpadních vod, tzv. laguny, nechal upravit potrubní cesty (tzv. obtokování) a dále, že čistírna byla provozována neodborným způsobem, nedodržovala technologické procesy čištění a v období let 2018 až 2020 ve více než 80 případech opakovaně vypustila do řeky Bečvy nedostatečně vyčištěné vody, a konečně právě onen incident ze září 2020. Jak okresní soud, tak i zdejší soud se detailně zabývaly každou z těchto vytýkaných činností a lze uvést, že pokud okresní soud dospěl k závěru, že v obžalobě uváděné skutečnosti nelze klást za vinu obžalovanému jakožto fyzické osobě, s tímto náhledem se ztotožnil i krajský soud.

31. Je nutno podotknout, že pokud okresní soud dovozuje, že obžalovaný Ing. H. bylo veden dobrou vírou, když jednal na základě rozhodnutí orgánu státní správy, a tudíž mu nejde přičítat k tíži například to, že kyanidy zpracovával jako odpadní vody, resp. že na základě prohlášení společnosti Liss o tom, že se jedná o odpadní vody, tyto přijímal, totéž lze uvést i ve vztahu k tzv. obtokování či změně využití lagun. Je vcelku nerozhodné, zda dotčené orgány státní správy věc posoudily

správně či nikoliv, stejně tak, zda rozhodoval příslušný či nepříslušný orgán, neboť nelze klást obžalovanému k tíži to, že jednal na základě vyžádaného stanoviska nebo rozhodnutí. Jiná situace by nastala, pokud by jednal svévolně či v případě, že se jednalo o tak absurdní rozhodnutí, že by bylo i laicky zcela zřejmě nesprávné. Není totiž věcí běžných občanů, aby přezkoumávali, zda stanovisko či rozhodnutí vydal věcně a místně příslušný orgán státní správy, je už věcí těchto orgánů, aby v případě, že nejsou příslušnými, žádosti či dotazy postoupili.

32. Problematika zařazení odpadů a odpadních vod je velmi komplikovaná, poukažme na to, jak se názory vyvíjely i poté, co k havárii došlo, ani zde ještě nebylo jednoznačné stanovisko v tom smyslu, zda se v případě odpadů z galvanických lázní jedná o odpady či odpadní vody. Je pravdou, že obžalovaný stanovisko orgánu státní správy ohledně zařazení těchto produktů tlumočil společnosti Liss, tedy vybral si, jak uvádí státní zástupce, pro sebe jednodušší a výhodnější řešení, ovšem to mu z pozice trestního práva nejde mít za zlé, když tuto možnost výslovně uváděl státní orgán. Není také na místě klást obžalovanému za vinu to, že si nevyžádal tzv. rozhodnutí v pochybnostech, jak nyní uvádí státní zástupce, neboť i s přihlédnutím k principu dobré víry lze uzavřít, že pokud stanovisko dostal v té podobě, jak je vyjádřil správní orgán, není ho možné nutit k tomu, aby je nechal dále a dále přezkoumávat. Podotkněme, že v době, kdy se obžalovaný dotazoval na zařazení odpadů z galvanických lázní, nebyly v podstatě žádné jiné názory, které by svědčily o tom, že se nejedná o odpadní vody, tato verze se objevila až po havárii, a to ještě i tak zcela nejednotná. Státní zástupce v odvolání uvádí, že ze zpětného pohledu se takové stanovisko nejeví správné, ovšem krajský soud podotýká, že takto rozhodně na výše zmíněné stanovisko nelze nahlížet, bylo vydáno cca před 20 lety, a pokud se náhled na tuto problematiku nyní po různých peripetiích změnil, není to rozhodně možné klást za vinu obžalovanému.

33. Stejně tak pokud jde o ony laguny a tzv. obtokování, je nutno připustit, že na všechny tyto změny měl obžalovaný povolení správních orgánů, řádným způsobem je informoval a změny byly učiněny na podkladě jejich rozhodnutí. Pokud nyní státní zástupce poukazuje na to, že dobrá víra neplatí v případě, že by bylo zjištěno, že dotčené orgány státní správy byly nějakým způsobem uvedeny v omyl, pak dále už neuvádí, jakým způsobem tak měl obžalovaný učinit ani v čem měl omyl správních orgánů spočívat, přičemž toto by v případě, že by se z toho měla dovozovat trestní odpovědnost obžalovaného Ing. H., mělo být postaveno na jistotu. Nepostačuje, jak zcela bez jakýchkoli podkladů uvádí odvolatel, že to nebylo potvrzeno ani vyloučeno. Je to podle názoru zdejšího soudu zcela odlišná situace od rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 377/20-2, na které poukazuje odvolatel.

34. Je také na místě zdůraznit, že tzv. laguny nebyly havarijními nádržemi tak, jak jsou označeny (poněkud zavádějícím způsobem) ve skutkové větě obžaloby, ale šlo o vyrovnávací nádrže, kdy rozhodnutí MÚ Rožnov pod Radhoštěm povolilo změnu účelu užívání z kumulace vyčištěných odpadních vod na kumulaci povrchové vody pro případ sucha. Není rozhodné ani to, že obžalovaného měl údajně svědek Š. na nebezpečí takové změny účelu užívání upozorňovat. Jiná situace by nastala v případě, že by obžalovaný k tomu neměl příslušná povolení, nicméně nebylo zjištěno, že by obžalovaný jakýmkoliv způsobem uváděl v omyl MÚ Rožnov pod Radhoštěm před vydáním onoho povolení. Pokud odvolatel namítá, že existence správního rozhodnutí není podstatná, s tímto se rozhodně krajský soud neztotožňuje, považuje ji naopak za velmi podstatnou a zásadní. Obžalovanému nelze klást za vinu, že by jednal svévolně, neboť měl k tomuto kroku dobrozdáním správního orgánu. V zásadě velice obdobná je situace také u onoho obtokování.

35. Co se týká nedodržení sledovaných ukazatelů povolených limitů před vypouštěním odpadních vod v letech 2018 až 2020, zde je možné připustit, že k jejich překročení došlo ve více než 80 případech (je nutno podotknout, že pokud jde o kyanidy volné či vázané, šlo o 2 případy z celkového počtu), nicméně tyto samy o sobě jednoznačně nemohou naplnit skutkovou podstatu nějakého trestného činu, neboť ani v jednom z nich nebylo překročení takové, aby ohrožovalo životní prostředí do té

míry, jak má na mysli tr. zákoník a jednak je není na místě klást za vinu obžalovanému jakožto fyzické osobě. Nepochybně jde o záležitost, která by měla být řešena v rámci správního řízení, což ostatně také okresní soud učinil, když v této části skutkové věty postoupil věc k projednání příslušnému orgánu, avšak toliko ve vztahu k právnické osobě.

36. V dalších úvahách potom zdejší soud odkazuje na velmi podrobné odůvodnění nalézacího soudu ve vztahu k těmto skutečnostem, když uvádět další věci by znamenalo pouze opakovat argumentaci, která je již obsažena v rámci rozhodnutí soudu prvního stupně.

37. Pokud jde o jakési neodborné vedení provozu čistírny, které je kladeno za vinu obžalovanému, pak lze připustit, že v rámci prověřování celé záležitosti vyšla najevo hned celá řada nedokonalostí, které se v rámci provozu čistírny odpadních vod vyskytovaly. Krajský soud neodhlíží od judikatury ve vztahu k provozu nebezpečných zařízení, když se lze ztotožnit s tím, že čím nebezpečnější je povaha jednání, tím větší opatrnost musí být zachovávána (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 289/2020). V žádném případě nezpochybňuje zdejší soud to, že čištění kyanidových odpadních vod a kyanidů z galvanizační lázní je záležitostí, která může mít potenciálně velmi vážné následky, ostatně incident, ke kterému v roce 2020 došlo, hovoří za vše. Ovšem vzhledem k individuální odpovědnosti fyzické osoby nelze dovozovat, že je zde příčinná souvislost mezi určitými pochybeními v rámci provozu čistírny a incidentem, ke kterému v září roku 2020 došlo.

38. To, co krajský soud zdůrazňuje, je, že nemáme vůbec žádné povědomí o tom, co se předmětného dne odehrálo. Za této situace je možné (a nutné) připustit i variantu, že šlo o exces z nějakého pracovníka či selhání kontrolních mechanismů, ovšem individuální odpovědnost pracovníka nelze přenášet na obžalovaného s tím, že si měl takzvaně udělat pořádek.

39. Česká trestněprávní doktrína i soudní praxe se v chápání příčinného vztahu opírá o teorii podmínky (conditio sine qua non), podle níž je příčinou každý jev, bez něhož by jiný jev buď vůbec nenastal, anebo nenastal způsobem, jakým nastal (co do rozsahu poruchy či ohrožení, místa, času apod.). Jakákoli podmínka, bez níž by následek nenastal, nebo sice nastal, ale jinak, se pokládá za příčinu v trestněprávním smyslu. Přitom není rozhodné, zdali taková podmínka byla objektivně nutnou nebo nahodilou příčinou následku. Příčinnou souvislost mezi jednáním pachatele a vzniklým následkem přitom nelze omezovat jen na následky obvyklé, běžné. V moderní české nauce je teorie podmínky, zakládající v samotném pojetí conditio sine qua non příliš širokou odpovědnost, korigována především za použití zásad umělé izolace jevů a gradace příčinné souvislosti (konkrétního zkoumání příčinných vztahů), jakož i zkoumáním vztahu kauzality a zavinění a s ním souvisejícím tzv. přerušením příčinné souvislosti. V kauzálním vztahu je tedy třeba izolovat jednání v trestněprávním smyslu, trestněprávní příčinu a trestněprávní následek. Požadavek trestněprávně relevantního příčinného vztahu znamená, že určitá osoba může být trestná jen tehdy, jestliže svým protiprávním jednáním, které naplňuje znaky trestného činu, následek důležitý z hlediska skutkové podstaty trestného činu skutečně způsobila. Ze zásady umělé izolace jevů tak vyplývá, že v trestním právu hmotném nás zajímá jen příčinný vztah mezi konkrétním jednáním pachatele (fyzické osoby) a následkem (těžším následkem, účinkem, škodlivým následkem atd.) významným z hlediska trestního práva. Příčinné souvislosti je třeba zkoumat vždy konkrétně na základě zjištěných okolností případu se zdůrazněním hlavních a rozhodujících příčin, což však na druhé straně neznamená, že jen hlavní příčiny jsou právně relevantní a že je možno zcela vyloučit příčiny vedlejší či podřadné. Vzhledem k tomu, že trestným činem je pouze čin, který má znaky některé skutkové podstaty jako typizovaného jednání společensky škodlivého, zkoumáme příčinný vztah v jeho konkrétní podobě, tj. protiprávní jednání pachatele směřující ke konkrétnímu trestněprávně relevantnímu následku, přičemž je třeba si uvědomit, že jednání pachatele jako příčina následku není vždy stejné a stejnorodé. Zásada, že jednotlivé příčiny a podmínky nemají pro způsobení následku stejný význam, se označuje jako zásada gradace příčinné souvislosti. Tato zásada má podstatný význam pro posuzování příčinného vztahu. Důležité je, aby jednání pachatele bylo z

hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou. Míra způsobení přitom může poklesnout až na nepatrný stupeň, kdy příčinná souvislost je prakticky bez významu. Za této situace se nebude jednat o trestný čin na základě použití zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. § 1 - § 139. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 162 – 164).

40. Je namístě zdůraznit, že všechna ostatní pochybení, která jsou obžalovanému ve skutkové větě vytýkána, byla znalci posouzena tak, že nemohla být příčinou následku, který nastal. I kdyby se krajský soud ztotožnil s koncepcí trvajícího trestného činu tak, jak jej označil odvolatel, nelze bez dalšího uzavřít, že obžalovaný jako fyzická osoba je odpovědný za následek, který nastal, a to jen v tom důsledku, že v rámci vedení čistírny byla určitá pochybení či neodbornosti (krajský soud ovšem vyjímá ta rozhodnutí, na něž měl obžalovaný dobrozdání státních orgánů).

41. Pokud odvolatel dále namítá, že pokud obžalovaný podle okresního soudu nenaplnil znaky žalovaných úmyslných trestných činů, podrobněji se nezabýval nedbalostním trestnými činy ve smyslu § 294 a § 300 tr. zákoníku. Ani s tímto náhledem se krajský soud neztotožnil. Je sice pravdou, že okresní soud nějak podrobněji případné naplnění jiných skutkových podstat z hrubé nedbalosti (§ 294, § 300 tr. zákoníku) nerozebírá, na druhou stranu je to zcela logické, neboť pokud má za to, že obžalovanému nelze klást za vinu způsobení předmětné havárie právě s ohledem na shora uvedené skutečnosti, a tedy i to, že nebylo objasněno, co se vlastně předmětného dne stalo, zda, jak je uvedeno shora, nešlo o exces některého z pracovníků apod., pak nelze ani dovozovat další znak z těchto skutkových podstat, a to poškození nebo ohrožení vody ve větším rozsahu, na většinu území, či odstranění následků za pomocí nákladů ve značném rozsahu (§ 294) a totéž je nutné uvést ve vztahu k § 300 tr. zákoníku, tedy spojení hrubé nedbalosti (blíže nespecifikované ani státním zástupcem) s osobou obžalovaného ve vztahu k usmrcení chráněných ryb, k němuž došlo právě až v rámci předmětné havárie.

42. Odvolací soud tedy dochází ke stejnému závěru jako soud nalézací. Je také na místě poukázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tz 53/91, z něhož vyplývá, že pokud soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. řádu, tzn. že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. řádu napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení.

43. Po vyhodnocení všech okolností případu a skutečností významných pro rozhodnutí v rovině trestněprávní dospěl i podle názoru krajského soudu okresní soud ke správnému závěru, že nebylo prokázáno, že žalovaný skutek je trestným činem.

44. Pokud jde o adhezní výrok ve smyslu § 229 odst. 3 tr. řádu, jedná se o obligatorní výrok v rámci zprošťujícího rozsudku, a proto i tento vyhodnotil zdejší soud jako bezchybný.

45. Po projednání věci ve veřejném zasedání tedy dospěl krajský soud k závěru, že odvolání státního zástupce je nezbytné jako nedůvodné postupem podle § 256 trestního řádu zamítnout.

Poučení:

I. Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

II. Proti tomuto rozhodnutí **je** přípustné dovolání, které lze podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí prostřednictvím soudu I. stupně.

Dovolání mohou podat

a) nejvyšší státní zástupce ve prospěch i v neprospěch obviněného
b) obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká.

Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno.

Příslušný k rozhodnutí o podaném dovolání je Nejvyšší soud v Brně.

V dovolání musí být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směruje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a)-m) nebo § 265b odst. 2 trestního řádu, o které se dovolání opírá.

Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Olomouc 27. listopadu 2024

JUDr. Michaela Burešová v. r.
předsedkyně senátu